

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 13 Haziran 2012

İspanya'yı Kurtarmak

Avrupa küresel krizin kısılcacında savrulup duruyor. Avrupa'nın 1.5 trilyon dolarlık milli gelire sahip olana en büyük 5. Ekonomisi İspanya, geçtiğimiz hafta sonu bankalarını yeniden yapılandırmak amacıyla Avrupa Destekleme Fonu'ndan 100 milyar avro talep etmiş idi. Bu hafta başında İspanya'ya Avrupa Merkez Bankası, IMF ve Avrupa Bankacılık İdaresi'nden 100 milyar avroluk yardım eli uzandı; piyasalar coştı; tekrardan mutlu, pembe bulutlar küresel ekonomiyi kapladı.

İspanya Başbakanı **Mariano Rajoy** söz konusu yardım paketinin kamu harcamaları için değil, sadece bankaların sermaye yapılarının güçlendirilmesi için kullanılacağını özenle açıklamaktaydı. Zaten 100 milyar avroluk yardım paketinin ulaştırılacağı adres de son derece açıktı: *Fund for Orderly Bank Restructuring (FROB)* yani "**Bankaların Düzenli Yeniden Yapılandırılması Fonu**"...

Söz konusu olan çaba, bankaların yeniden ve *düzenli* olarak yapılandırılması olduğuna göre küresel finans sistemi rahatlayabilir ve spekülasyon saldırlarına gri dönebilir.

Oysa İspanya ekonomisinin küresel kriz öncesi yaşadığı şişkinliğin nedenlerine kısaca bakmak dahi, bankaların 100 milyar avroluk destek sonucu "yeniden yapılandırılıyor olmasının" aslında sorunun özüne hiç değinmediğini ortaya çıkaracaktır. Mustafa Sönmez arkadaşımın Pazartesi günü yazısında özenle vurguladığı üzere, İspanya küresel kriz öncesi yoğun bir inşaat spekülasyonu içine gömülmüş idi. İspanya inşaat sektörü sadece 2007 yılında toplam 1 milyon yeni konut inşası ile İngiltere, Fransa ve Almanya inşaat sektörü toplamından daha yoğun bir aktivite içindeydi. Bankacılık sektörünün uluslararası finans yatırım şirketleri ile giriştikleri karmaşık bağlantılar, İspanyol inşaat sektörünün spekülasyon beklentileri üzerinden gerçekleştirilen konut kredileri bir balon köpüğü gibi şişkinleşiyor ve devasa karları körüklüyordu.

Ancak 2008 krizi söz konusu balonu patlatmış; dış kredi kaynakları kuruyan İspanyol inşaat sektörü aniden durgunluğa itilmiş idi. Öyle ki, uluslararası medyada dolaşan öyküler, 2009'un Aralık ayında İspanya'da sadece 1 adet konut yapıldığını duyurmaktaydı.

Şimdi 100 milyar avroluk taze "yeniden yapılandırma" kredisi sonrasında İspanya tekrardan tatlı spekülasyon kazançlar dönemine geri dönebilir mi?

Bu beklentinin boş olduğunu 5 haziran tarihli köşe yazısında Financial Times baş ekonomisti **Martin Wolf** şu sözlerle vurgulamaktaydı: "ulusal ekonomiler açısından bir ekonomik zayıflığın en önemli göstergesi özel sektörün mali dengelerinin (yani hanehalkları ve işletmelerin gelir ve harcamaları arasındaki farkın) hızla yön değiştirmesidir. Kriz sürecinde bir çok gelişmiş ekonomide özel sektörlerin mali

dengelerinin hızla artıya dönüştüğü görülmektedir. IMF kaynaklarına göre 2007 ve 2012 arasında ABD’de özel sektörün yarattığı mali fazla, milli gelirin yüzde 7’sine; İngiltere’de yüzde 6’ya; avro bölgesinde ise yüzde 2.9’a ulaşmıştır. Konumuz İspanya’da ise bu oran yüzde 15’i aşmaktadır.

Özel sektörün harcama davranışlarında gözlenen bu durgunluk, kapitalist sermaye birikiminin önündeki en ciddi engel olarak bilinmektedir. Üretilen gelirin, harcama yoluyla yeniden piyasalara aktarılmaması, Marx’tan bu yana kapitalizmin dengesiz ve anarşik karakterini ortaya döken en dolaysız gösterge olarak değerlendirilmektedir. Sermayenin en çekindiği “aşırı üretim/eksik tüketim” tehdidi artık spekülâtif köpüklerle aşılamamaktadır.